

11. Hafta: Ülkemizde Yüksek Mahkeme Kararlarının Yayınlanması: Resmi ve Özel Yayınlar, Genel Hukuk Bibliyografyaları, Özel Hukuk Bibliyografyaları, Elektronik Yayınlar

Yüksek Mahkeme Kararları'nın Yayınlanması

Hukukun yardımcı kaynaklarından olan yüksek dereceli mahkemelerin kararlarını içeren yayınlar da resmi ve özel olmak üzere iki kısma ayrılmaktadır.

Resmi Yayınlar

Bu yayınlar genellikle Adalet Bakanlığı, Hukuk Fakülteleri, yüksek dereceli mahkemeler ya da baroların yayın organları tarafından çıkarılmaktadır.

Anayasa Mahkemesi Kararları Dergisi

Anayasa Mahkemesi Kararları Resmi Gazete'de yayımlanmakta ve ayrıca bu kararlar Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 21. maddesi gereğince bir araya getirilerek her takvim yılının ilk ayı içinde Anayasa Mahkemesi Genel Sekreterliği'nce "Anayasa Mahkemesi Kararları Dergisi" adı altında yapılmaktadır. İlk sayısı 1946 yılında yayımlanmıştır. Yılda bir kez kitap halinde de yayımlanmaktadır. 1992 yılından itibaren Anayasa Mahkemesi Yayın İşleri Müdürlüğü'nce yayımlanmaktadır.

Ayrıca Anayasa Mahkemesi'nin Resmi Gazete'de ve bu dergide yayımlanan metinleri için Gürbüz Özbilgin "Anayasa Mahkemesi Kararları Dizisi" adlı bir arama cetveli yayımlanmıştır (Ankara / 1976, 96s.). Bu kitapta yayımlanan Anayasa Mahkemesi Kararları kavramlara ve Anayasa maddelerine göre tasnif edilmiştir. Bu çalışma, Anayasa Mahkemesi Kararlarıyla ilgili incelemelerde önemli kolaylıklar sağlayabilmektedir. Kitapta hangi tarihe ve cilde kadar yayımlanmış kararların bu dizinde yer aldığı açıkça belirtilmemiştir (Karayalçın, 1977: 245-247). Anayasa Mahkemesi Kararları'na <http://www.anayasa.gov.tr> adresinden de ulaşılabilir.

Anayasa Yargısı

"Atatürk'ün Yüzüncü Doğum Yılı Armağanı" olarak Anayasa Mahkemesi tarafından 2 cilt halinde 1981 yılında yayınlanan bu eser o tarihte Anayasa Mahkemesi raportörü olan Mustafa S. Aykonu ve Dr. E. Aydın Özkul tarafından hazırlanmıştır.

Yaprak-cilt halinde bastırılan bu değerli eserin I. cildinde metinler (1961 Anayasası ile 1981'e kadar yayınlanmış ve yürürlükte bulunan ilgili diğer yasalar) Anayasa Mahkemesi'nin yargılama ve çalışma yöntemi, siyasi partilerle ilgili işler, dizinler yer almaktadır. Bu ciltte Anayasa Mahkemesi Kararları kısaltılarak konularına göre tasnif edilmiştir. II. cilt "Anayasaya uygunluk denetimi" ile ilgilidir. Anayasa Mahkemesi'nin Kararları yine kısaltılarak bu ciltte Anayasa maddelerine göre tasnif edilmiştir. 1982 yılında yayınlanan 3. cilt ise 1982 Anayasası'na tahsis edilmiştir ve bu ciltte de 1 - 2 ciltteki sistematik hemen aynen benimsenmiştir. Yeni gelişme ve kararlar için ayrıca Ekler yayınlanmaktadır. Türk Anayasa Hukuku alanında araştırma yapacaklar için vazgeçilmez bir kaynak olan bu büyük eser kod numaraları ile ayrılmış ve her kodla ilgili kararlar esas itibarıyla tarih sırasına göre numara verilerek tasnif edilmiş, sayfalar her kod için 1'den başlayarak numaralandırılmıştır.

Yargıtay Kararları Dergisi

Derginin ilk ciltleri 1945 yılında Adalet Bakanlığı Yayın Müdürlüğü tarafından yayımlanmaktaydı. Söz konusu ciltler 1941 / 1942 yıllarını kapsamakta ve her yıl ceza ve hukuk olmak üzere iki kısım halinde çıkmaktaydı (Hırş, 1948: 40).

1973 yılında kabul edilen Yargıtay Kanunu ile Yargıtay'da "Yayın İşleri Müdürlüğü" ve "Yargıtay Döner Sermayesi" kurulmuş, Yargıtay Kararları'nın yayımlanması görevi bu müdürlüğe verilmiştir (m. 44 - 48). Yargıtay Kararları Dergisi Ocak 1975 tarihinden itibaren

ayda bir defa yayınlanmaktadır. 1966 – 1974 yılları arasında ise Yargıtay Kararları “Resmi Kararlar Dergisi” adı altında yayınlanmıştır (Karayalçın, 2001: 72).

1975 - 1981 yılları arasında yayınlanan 1. - 7. ciltler ile yine 1982 - 1986 yılları arasında yayınlanan ve 8. - 12. ciltlere ilişkin Yargıtay Kararları Dergisi'nin, maddelere ve kavramlara göre arama dizinlerinin, değişik bir yöntem sonucu düzenlenmesiyle oluşan “Yargıtay Kararları Dergisi Kılavuzu I” ile “Yargıtay Kararları Dergisi Kılavuzu II” adlı kitaplar 16. ve 20. Yargıtay yayını olarak 1984 ve 1988 yıllarında yayınlanmıştır. Yargıtay Kararları Dergilerinin 13. - 17. ciltlerini kapsayan ve 1987 - 1991 yılları arasında yayınlanan sayılarına ilişkin maddelere ve kavramlara göre arama dizinlerini içeren “Yargıtay Kararları Dergisi Kılavuzu 3” ise 1997 yılında yayınlanmıştır (Utku, 1997: 3-5). Yargıtay Kararları Dergisi'nin tüm sayılarını kapsayan dizin çalışmasının yapılmaması bir eksikliktir. Ayrıca, derginin çeşitli sayılarına ilişkin olarak hazırlanan maddelere ve kavramlara göre arama dizinlerinin gecikmeli olarak yapılması dergideki bilgi parçalarına güncel erişim açısından bir dezavantaj olarak değerlendirilebilir. Yargıtay Kararları'na <http://vakif.yargitay.gov.tr>. adresinden ücretli olarak erişilebilmektedir.

Danıştay Dergisi

İdarenin çeşitli konulardaki çalışmalarında, kamu hizmetlerinin yürütülmesinde kendisine ışık tutucu ve bazı durumlarda da bağlayıcı nitelik taşıyan önemli kararların ilim çevreleriyle beraber halkın fikirlerine de sunulmasındaki büyük yarar açıktır.

Özellikle bu kararların ilim çevrelerince kritiklerinin yapılmasında ve bu suretle doktrinde ne düşünüldüğünün öğrenilmesinde sayısız faydalar vardır. Ancak bu şekilde Türk İdare Hukuku gelişecek, zamanla ulusal bir nitelik kazanacaktır. Esasen hukukun kaynakları arasında bulunan mahkeme içtihatları içinde Danıştay Kararları kamu hukuku alanında müstesna bir yer tutar ve ileride doğacak pozitif hukuku büyük ölçüde etkiler (Ülgen, 1971: 3).

İşte bu amaçla, 1937 - 1970 yılları arasında (No: 1 - 38), ilk defa “Devlet Şurası Kararlar Mecmuası” adı ile yayınlanan dergi, sonradan “Danıştay Kararlar Dergisi” olarak yayımlanmış, 1971 yılından sonra ise “Danıştay Dergisi” adını almıştır. Danıştay Kararları yanında dergide makaleler de yayınlanmıştır. 1964 yılında kabul edilen 521 sayılı Danıştay Kanunu ile Danıştay'da “Tasnif ve Yayın Bürosu” kurulmuş, Danıştay Dergisini yayınlama görevi de bu büroya verilmiştir (m. 164; 1740 sayılı kanunla değiştirilen m. 166; 2575 sayılı yürürlükteki Danıştay Kanunu m. 88) (Karayalçın, 2001: 73). Özellikle İdare Hukuku alanında en çok başvurulan kaynaklardan biri olan Danıştay Kararları'na Danıştay'ın kendi web sitesinden yani <http://www.danistay.gov.tr>. adresinden de ulaşılamamaktadır. Ancak Danıştay'ın pek çok önemli kararına hukukçular tarafından yayınlanan İdari Yargılama Usulu Kanunu Şerhi tarzındaki kitaplardan ulaşmak mümkündür. Ayrıca çalışmanın son bölümünde de belirtildiği gibi Danıştay Kararları'na www.kazanci.kom.tr. adresinden ücretli olarak erişilebilir.

Diğer yüksek mahkemelerden Uyuşmazlık Mahkemesi Kararları'na yalnızca Resmi Gazete'den ulaşılabilirken, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Kararları Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Dergisi'nde yayınlanmakta ve yine bu mahkemenin kararlarına http://www.msb.gov.tr/prgs/ayim/Ayim_kararlar.asp. adresinden erişilebilmektedir.

Adalet Dergisi

1919 yılından beri Adalet Bakanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığı tarafından iki ayda bir yayınlanan bu dergi makaleler yanında, mahkeme kararlarını da içermekteydi. Ancak 1966 yılında Resmi Kararlar Dergisi (Yargıtay Kararları Dergisi) yayınlanmaya başlayınca Adalet Dergisinde Yargıtay kararlarının yayımlanmasından vazgeçilmiştir. Adalet Dergisi 1990 yılına kadar yayınlanmıştır (Karayalçın, 2001: 73). Bu dergide 1922 – 1934 yıllarında

yayınlanan yazılar Sevda Kutengin'in "Adliye Ceridesi, Alfabetik Arama Cetveli" (1937) ; 1935 - 1979 yıllarında yayınlanan yazılar Ejder Yılmaz – Tacar Çağlar'ın "Dizin" (1980) adlı çalışmalarında konu ve yazarlara göre tasnif edilmiştir.

III.2.1.6. Yargı Mevzuatı Bülteni

Bülten, Adalet Bakanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığı tarafından yayınlanmaktadır. Yayınlanma gerekçesi: Resmi Gazete, hiçbir zaman bütün hakim ve Cumhuriyet Savcıları için birer tane olmak üzere Bakanlık tarafından satın alınmamıştır. 1995 yılına kadar 8500 olan hakim ve Cumhuriyet Savcısı sayısına rağmen, Bakanlık tarafından 5306 adet ücretsiz olarak verilen Resmi Gazete'nin 330 adedi Bakanlık merkezine, 4976 adedi yargı teşkilatına dağıtılmıştır. Resmi Gazete, adliyede bulunan icra, yazı işleri, idari işler ve cezaevleri müdürleri ile adliye kütüphaneleri de dikkate alınarak dağıtılmaktadır. Başbakanlığın, 1995 yılından itibaren, Resmi Gazete'yi kamu kurumlarına da bedeli karşılığı satmaya başlaması üzerine ve 1994 yılında dönemin hükümetinin uyguladığı tasarruf tedbirleri de dikkate alınarak, 1995 yılından itibaren satın alınan Resmi Gazete sayısı 1692'ye düşürülmüştür. Teşkilata gönderilen Resmi Gazete sayısının düşmesi nedeniyle bazı hakim ve Cumhuriyet savcılarının Resmi Gazete'den yeterince yararlanamadığı şikayetleri yoğunlaşmıştır. Bunun üzerine Bakanlık, süreli bir yayın olan "Yargı Mevzuatı Bülteni"ni 20 Kasım 1996 tarihinde yayınlamaya başlamıştır. Yapılan araştırmalar sonucunda, Resmi Gazete'de yayımlanan metinlerin sadece yüzde dördünün yargı teşkilatını ilgilendirdiği tespit edilmiştir. Yargı Mevzuatı Bülteni, Resmi Gazete'deki mevzuat, karar ve genelgelerin yoğunluna göre ortalama haftada bir yayınlanmaktadır.

Bülten, her hakim ve Cumhuriyet savcısına birer adet ve ücretsiz olmak üzere dağıtılmasının yanı sıra, yargı ve infaz teşkilatının tamamına gönderilmektedir. Ayrıca abone olan avukatlara, barolara ve noterlere düşük bir fiyatla gönderilmektedir.

Özel Yayınlar

Mahkeme kararları özel dergilerde de yayınlanmaktadır. Ülkemizde yüksek mahkeme kararlarını içeren çok sayıda dergi yayınlanmaktadır. Bu dergilerden en önemlileri şunlardır:

Ankara Barosu Dergisi

Bu dergi Ankara Barosu tarafından 1944 yılından beri yayınlanmaktadır. Önceleri iki ayda bir yayınlanan dergi daha sonra dört ayda bir yayınlanmaya başlamıştır. Son olarak üç ayda bir yayınlanarak yayımına devam edilen derginin son bölümü, Yargıtay Kararları'na ayrılmıştır. Eğer herhangi bir sayıda o döneme ilişkin bir çok karar yer almışsa bu kararlara ilişkin bir anahtar sözcükler dizini de oluşturulmaktadır. Derginin "Dünyaya Açılan Pencere" bölümünde ise yabancı hukuka ilişkin yüksek mahkeme kararlarına ve çeşitli yorumlara da yer verilmektedir.

İstanbul Barosu Dergisi

Bu dergi İstanbul Barosu tarafından 1911 yılından beri yayınlanmaktadır. Üç ayda bir yayınlanır. Dergide öncelikle hukuk konulu "Makaleler" bölümü yer alır. "Mahkeme Kararları" adlı son bölüm ise Yargıtay Kararlarına ve Yargıtay'ın İçtihadı Birleştirme Kararları'na ayrılmıştır.

İzmir Barosu Dergisi de yine makalelerin ve Yargıtay kararlarının yer aldığı bir diğer önemli hukuk yayınıdır.

Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi

Bu dergi 1961 yılından beri Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü tarafından yılda iki defa yayınlanmaktadır. Derginin "Makaleler" bölümünde Banka ve Ticaret

Hukuku'na ilişkin çeşitli yazılara yer verilirken “Kararlar” bölümü Banka ve Ticaret Hukuku'na ilişkin yüksek mahkeme kararlarına ve yabancı ülke mahkemelerinin karar çevirilerine ayrılmıştır.

Türk İctihatlar Külliyyatı

İstanbul Hukuk Fakültesi Profesörlerinden rahmetli Ferit Hakkı Saymen ve arkadaşları tarafından kurulan bu içtihatlar külliyyatında yayınlanmış mahkeme kararları, konularına göre tasnif edilerek bir araya getirilmekte ve her yıl yayınlanmakta idi. Cilt 1 - 13, 1951 - 1958 yıllarını kapsamaktadır. Kurucusu Ferit Hakkı Saymen'in ölümü üzerine yayına ara verilmiş; Türk İctihatlar Külliyyatı 1970'den itibaren tekrar yayınlanmaya başlamıştır. Bu külliyyatı hazırlayanlar 1958 - 1970 arasındaki boşluğu tamamlamayı da düşünmektedirler. Fakat bu güne kadar 1970 - 1972 yıllarına ait 6 cilt yayınlanabilmiştir (Karayalçın, 2001: 73).

Bu dergilerin yanı sıra çeşitli mahkemelere ilişkin içtihatların yayınlandığı “İlmi ve Kazai İctihatlar Dergisi” 1961 yılından günümüze aylık olarak yayınlanmaya devam etmektedir. Ayrıca 1978 – 1992 yılları arasında yayınlanmış olan “Yasa Hukuk Dergisi” de önemli ölçüde yüksek mahkeme kararlarına yer vermesiyle dikkati çeken bir başka yayın olarak karşımıza çıkmaktadır. Ülkemizde yüksek mahkeme kararlarının yayınlandığı çok sayıda dergi vardır. Ancak bu dergilerde yayınlanan mahkeme kararlarına güncel olarak erişilebilmesi derginin yayın aralığı ve kapsamına bağlıdır. Ayrıca dergilerde yer alan mahkeme kararlarına ilişkin dizin çalışmalarının yeterli ölçüde yapılmamış olması bilgi erişim açısından bu yayınların en önemli dezavantajı olarak değerlendirilebilir.

BİBLİYOGRAFYALARIN YAYIMLANMASI

Bibliyografya, Yunanca kitap anlamına gelen “Biblion” ve yazmak anlamına gelen “graphien” kelimelerinin bir araya gelmesinden oluşur. Bu nedenle önceleri “kitap yazmak” anlamında kullanılırdı. Ancak günümüzde ise, yayınların belli bir sisteme göre sınıflandırılması ve bibliyografik kimliklerin verilmesi ile oluşturulan listeler anlamını taşımaktadır.

Genel olarak yayınların izlenmesi bir yana, belli bir uzmanlık alanında yayınlanan eserleri bile kişilerin izleyebilmesi oldukça güçtür. Dolayısıyla, genel olarak veya uzmanlık alanlarına ilişkin olarak yayın listelerine (kaynakçalara) gereksinim duyulmaktadır. Hukukçu ve hukuk araştırmacısı da, hukuk alanında çıkan yayınları bilmek ihtiyacındadır. Kaynak tespiti, bilimsel çalışmalara ayrılan zamandan önemli bir bölümünü alabilmektedir. Eğer elde hukuk bibliyografyası varsa, kaynak tespitine ayrılan zaman oldukça kısalmaktadır.

Ayrıca hukuk alanında doktrin kaynaklarının başka bir ifadeyle bilimsel içtihatların ilgililere duyurulması ve bu kaynakların ilgililer tarafından takip edilebilmesi hukuk bibliyografyaları ile mümkün olmaktadır. Bunun yanı sıra hukuk bibliyografyaları, hukuk gibi bir çok alt alandan oluşan bir bilim dalıyla ilgili eserlere sistematik yaklaşım yani konu yaklaşımı yapılmasını da olanaklı kılarak bilgiye erişimde isabet oranını artırmakta ve erişimi kolaylaştırmaktadır.

Hukuk alanındaki bibliyografyalar da genel ve özel hukuk bibliyografyaları olmak üzere ikiye ayırabiliriz.

Genel Hukuk Bibliyografyaları

Genel Hukuk Bibliyografyaları başlığı altında bibliyografyaların yanı sıra bibliyografyaların hazırlanmasına yardımcı olan diğer çalışmalara da değinilecektir.

- **Türk Hukuk Bibliyografyası (1727 - 1928): Türk harflerinin kabulüne kadar yayınlanmış kitap ve makaleler.** Hazl. Yaşar Karayalçın, Ahmet Mumcu. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1973. LIX+355.

- **Türk Hukuk Bibliyografyası (1928 - 1942).** Hazl. Ejder Yılmaz, Tacar Çağlar. Ankara: Türkiye Barolar Birliği, 1998. XVI+239.
- **Türk Hukuk Neşriyatı Bibliyografyası (1934 - 1940).** Haz. Ernst Hirsch. İstanbul: İstanbul Hukuk Fakültesi Mecmuası, 6 (4), 1940. 860 - 992. (Bu bibliyografyanın 1940 yılında ayrı basımı da yapılmıştır).
- **Yirmi Senelik Türk Hukuk Bibliyografyası (1935 - 1957).** Haz. Rıdvan Bülent Erciyeş. Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 1956. 354. (Bibliyografya 1935 – 1954 yıllarını kapsamaktadır. Bu bibliyografyanın eki ise, 1955 – 1957 yıllarını kapsayıp, yine Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi tarafından 1959 yılında yayınlanmıştır)
- **Türk Hukuk Mecmuaları Kroniği (1940 - 1941).** Haz. Ferit Hakkı Saymen. İstanbul: İstanbul Hukuk Fakültesi Mecmuası, 8 (1 - 2), 1942. 314 - 354.
- **Türk Hukuk Mecmuaları Kroniği (1942).** Haz. Ferit Hakkı Saymen. İstanbul: İstanbul Hukuk Fakültesi Mecmuası, 9 (3 - 4), 1943. 847 - 878.
- **Türk Hukuk Kroniği (1943 - 1944).** Haz. Ferit Hakkı Saymen. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 1945. 92.
- **Türk Hukuk Kroniği (1945).** Haz. Ferit Hakkı Saymen. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 1946. 88.
- **Türk Hukuk Kroniği (1946).** Haz. Ferit Hakkı Saymen. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 1947. 73.
- **Türk Hukuk Kroniği (1947).** Haz. Ferit Hakkı Saymen. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, 1948. 99.
- **Türk Hukuk Kroniği (1948 - 1949).** Hazl. Ferit Hakkı Saymen, Halit K. Elbir, İsmet Gülümser. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 1951. 153.
- **Türk Hukuk Kroniği (1950).** Hazl. Ferit Hakkı Saymen, Kemal Oğuzman, Kenan Tunçomağ. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 1952. 108.
- **Türk Hukuk Kroniği (1951 - 1952).** Hazl. Ferit Hakkı Saymen – Kemal Oğuzman, Kenan Tunçomağ, Server Tanilli, Aydın Aybay. İstanbul: İstanbul Hukuk Fakültesi, 1954. 144.
- **Türk Hukuk Kroniği (1953 - 1954).** Hazl. Ferit Hakkı Saymen, Server Tanilli, Necip Kocayusufpaşaoğlu. İstanbul: İstanbul Hukuk Fakültesi, 1956. 147.
- **Türk Hukuk Kroniği (1955 - 1958).** Hazl. Ferit Hakkı Saymen, Server Tanilli. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 1960. 379.
- **Türk Hukuk Bibliyografyası (1959).** Haz. Server Tanilli, Rona Aybay. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 1967. VII+112.
- **Türk Hukuk Bibliyografyası (1960 - 1962).** Hazl. Server Tanilli, Rona Aybay. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 1967. XVI+319.
- **Türk Hukuk Bibliyografyası (1963 - 1965).** Hazl. Teoman Akünel, Köksal Bayraktar. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 1970. XI+299.
- **Türk Hukuk Bibliyografyası (1966 - 1968).** Hazl. Erdener Yurtcan. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 1971. XII+283.
- **Türk Hukuk Bibliyografyası (1969 - 1970).** Hazl. Teoman Akünel, Köksal Bayraktar. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 1975. XIX+408.
- **Türk Hukuk Bibliyografyası (1970 - 1974).** Hazl. Ejder Yılmaz, Tacar Çağlar. Ankara: Adalet Bakanlığı, 1981.
- **Türk Hukuk Bibliyografyası (1975 - 1979).** Hazl. Ejder Yılmaz, Tacar Çağlar. Ankara: Adalet Bakanlığı, 1981.
- **Türk Hukuk Bibliyografyası (1980 - 1984).** Hazl. Ejder Yılmaz, Tacar Çağlar. Ankara: Türkiye Barolar Birliği, 1999. XXI+374.
- **Türk Hukuk Bibliyografyası (1985 - 1989).** Hazl. Ejder Yılmaz, Tacar Çağlar. Ankara: Türkiye Barolar Birliği, 1999. XXI+396.

- **Türk Hukuk Bibliyografyası (1990 - 1993)**. Hazl. Ejder Yılmaz, Tacar Çağlar. Ankara: Türkiye Barolar Birliği, 2000. XXI+407.

- **Türk Hukuk Bibliyografyası (1994 - 1995)**. Hazl. Ejder Yılmaz, Tacar Çağlar. Ankara: Türkiye Barolar Birliği, 2000. XXI+292.

Ülkemizde genel hukuk bibliyografyaları alanında diğer yayınlar şunlardır:

- **Hukuk ve Ekonomi Dergileri Üzerine Bir Bibliyografya Denemesi**. Haz. Yaşar Karayalçın. Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 1956. 83. (Yayın tarihine kadar Türkiye’de hukuk ve ekonomi dallarında yeni ve eski harflerle yayınlanmış olan dergileri tespit eden ve künyelerini veren bir çalışmadır).

- **Türk Hukuku Hakkında Almanca - Fransızca - İngilizce Kitaplar Bibliyografyası**. Haz. Tuğrul Tansay. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi. Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 26 (3-4), 1969. 349-387.

- **Türkiye’de Özellikle Son Yirmi Yılın Devletler Hukuku Yayınlarına Toplu Bir Bakış**. Haz. Seha L. Meray. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi, 20 (4), 1965. 55-91.

Özel Hukuk Bibliyografyaları

Özel hukuk bibliyografyaları hukukun belli alanlarını kapsayan bibliyografyalardır. Borçlar ve Ticaret ve Banka Hukuku Bibliyografyaları ülkemizde özel konulu hukuk bibliyografyalarına örnek oluşturması açısından son derece önemlidir. Ülkemizde özel konulu hukuk bibliyografyasına yalnızca bu alanda rastlamaktayız, bu da giderilmesi gereken önemli bir eksikliklerdir.

- **Borçlar - Ticaret ve Banka Hukuku Bibliyografyası**: Bu alanda yayımlanmış 24 bibliyografya vardır. Aşağıda kronolojik sıra ile verilecek olan bibliyografyalar Prof. Dr. Yaşar Karayalçın ve arkadaşları tarafından hazırlanmıştır.

- **1928 - 1955**. Haz. Yaşar Karayalçın. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1956. XXXI+322.

- **1956 - 1960**. Haz. Yaşar Karayalçın. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1962. XXX+187.

- **1961**. Haz. Yaşar Karayalçın. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1963. XII+46.

- **1962**. Haz. Yaşar Karayalçın. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1966. X+55.

- **1963**. Hazl. Yaşar Karayalçın, Nurkut İnan. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1966. X+67.

- **1964**. Hazl. Yaşar Karayalçın, Nurkut İnan. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1967. X+74.

- **1966 - 1967**. Hazl. Yaşar Karayalçın, Nurkut İnan. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1971. XI+138.

- **1968 - 1970**. Hazl. Yaşar Karayalçın, Nurkut İnan. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1971. XI+251.

- **1971 - 1972**. Haz. Yaşar Karayalçın. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1973. XII+226.

- **1973 - 1974**. Hazl. Yaşar Karayalçın, Ali Necip Ortan. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1976. XIII+150.

- **1975**. Hazl. Yaşar Karayalçın, B. İlhan Tüzün. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1977. XVI+141.

- **1976 - 1977**. Hazl. Yaşar Karayalçın, A. Necip Ortan. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1978. XVI+175.

- **1978 - 1979.** Hazl. Yaşar Karayalçın, Nermin Berki. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1980. XVI+131.
- **1980 - 1981.** Hazl. Yaşar Karayalçın, A. Necip Ortan. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1984. XVIII+154.
- **1982 - 1983.** Hazl. Yaşar Karayalçın, A. Necip Ortan. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1984. XIX+154.
- **1984.** Hazl. Yaşar Karayalçın, Ayhan M. Menekşe. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1985. XV+88.
- **1985.** Hazl. Yaşar Karayalçın, Ayhan M. Menekşe. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1986. XV+82.
- **1986 - 1987.** Hazl. Yaşar Karayalçın, Haluk Konuralp. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1990. XVI+117.
- **1988.** Hazl. Yaşar Karayalçın, Haluk Konuralp. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1992. XII+64.
- **1989 - 1990.** Hazl. Yaşar Karayalçın, Haluk Konuralp Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1992. XVI+132.
- **1991 - 1992.** Hazl. Yaşar Karayalçın, Aynur Yongalık. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1994. XXX+208.
- **1993 - 1994.** Hazl. Yaşar Karayalçın, Haluk Konuralp Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1996. 146.
- **1995.** Hazl. Yaşar Karayalçın, Aynur Yongalık. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1997. 165.
- **1996 - 1997.** Hazl. Yaşar Karayalçın, Aynur Yongalık. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1999. 317.

Bu bibliyografyalarda borçlar - ticaret ve banka hukukunun klasik konuları dışında sınıai ve fikri haklar, standart, kalite kontrolü, sosyal siyaset, iş hukuku, sosyal güvenlik hukuku, odalar, borsalar, para ve bankacılık, dış ticaret ve uluslararası kurumlar da yer almaktadır.

Genel hukuk bibliyografyaları ise değişik dönemlerle ilgili olarak farklı kişiler tarafından hazırlanmış ve değişik kuruluşlar tarafından yayınlanmıştır. Genel Türk hukuk bibliyografyasını yayınlama görevini üstlenmiş bir kurum ya da kuruluş olmadığı gibi yayınlanan genel hukuk bibliyografyaları da Cumhuriyet döneminin tümünü kapsamamaktadır. Cumhuriyet döneminde 1929 - 1933, 1985 - 1999 yıllarına ait genel hukuk bibliyografyaları yayınlanmamıştır. Prof. Dr. Yaşar Karayalçın'ın Türk hukuk bibliyografyalarını hazırlatma ve yayınlama sorumluluğunu Türk Hukuk Kurumu'nun üzerine alması yolundaki önerileri benimsenmemiştir.

Hukukun yardımcı kaynakları arasında yer alan ve esas kaynakların oluşmasında da önemli bir rol oynayan hukuk doktrini hukuk alanındaki bilimsel eserlerden oluşur. Hukuk doktrinini oluşturan bilimsel eserlere erişimde birinci dercede öneme sahip olan hukuk bibliyografyaları kapsam, içerik ve güncellik açısından değerlendirildiğinde hukuçularımızın gereksinimine cevap verecek düzeyde değildir. Bunun en önemli nedeni ise bugüne kadar hazırlanan Türk Hukuk Bibliyografyaları'nın kişisel girişimlerle hazırlanmış olması yani bu alanda yeteri kadar işbirliği yapılmaması ve hepsinden önemlisi hukuk bibliyografyalarının yayımlanmasından sorumlu bir kurumun oluşturulamamış olmasıdır.

ELEKTRONİK YAYINLAR

Bilgi birikiminin hızla artması dünyada "bilgi patlaması" (knowledge explosion) denilen olayın ortaya çıkmasına ve buna bağlı olarak bilgi endüstrisinin gelişmesine neden olmuştur. Basılı kaynaklara en kısa zamanda ve en az masrafla ulaşma gereksinimi bu alanda yeni çözümleri gerektirmektedir. Basılı eserlerin a) zamanla bozulması, b) tamir, ciltleme masraflarının artması, c) kitap ve dergileri, arşiv belgelerini depolamadaki güçlükler, ç) savaş,

yangın, deprem vb. nedeniyle bilgi kaynaklarının tamamen yok olma tehlikesi, d) kaynağın bulunduğu yer dışındaki bir araştırmacıya gereken bilgileri hızla ulaştırma gereksinimi vs. yeni teknik ve araçların araştırılmasına ve hizmete konulmasına neden olmuştur.

Enformasyon teknolojisinin gelişmesiyle bilgisayara dayalı doğrudan erişimli veri tabanları, Compact Disc (CD-ROM) veri tabanları, teleteks, videoteks, uzman sistemler, elektronik doküman teslimi, elektronik veri değişimi, telekonferans, elektronik yayıncılık, elektronik dergiler ve benzeri yeni erişim ve iletişim ortamları ortaya çıkmıştır. Enformasyon teknolojisinin bu ürünleri bütün çalışma alanlarında devrim sayılacak köklü değişikliklere ve gelişmelere neden olmuştur. Bilgisayarlara kaydedilen verilerin disketlere alınıp korunması, gerektiğinde disketlerin uyumlu başka bilgisayarlarda da yeniden kullanılması, binlerce sayfalık eserlerin, makalelerin, yasaların, mahkeme kararlarının Compact Disc'e geçirilerek çoğaltılması, bunlardan bilgisayarlarda faydalanılması ve çevrimiçi bilgisayarlara adresleri belli bilgisayar ağlarına ve web sitelerine çok kısa bir süre içinde girme imkanı her alanda yeni bir dönem başlatmıştır.

Tüm bu gelişmeler elektronik yayınların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Elektronik yayınlar kısaca elektronik ortamlar ve/veya ağlar aracılığıyla erişilebilen belgeler olarak tanımlanabilir. Özellikle İnternet'in yaygın olarak kullanılmaya başlanmasıyla birlikte elektronik olarak erişilebilen bilgi kaynaklarının sayısında da büyük bir artış gözlenmiştir (Tonta, 2000: 90). Geleneksel yayıncılık ile karşılaştırıldığında elektronik yayın teknolojisi, bilginin üretimi, dağıtımı, arşivlenmesi ve çoğaltılmasını daha ekonomik hale getirmektedir. Ayrıca, kullanıcılar buldukları yerden istedikleri zaman full-text (tam metin) olarak elektronik ortamdaki bu bilgilere erişebilmekte ve bu bilgilerden ücretli ya da ücretsiz olarak yararlanabilmektedir. Dolayısıyla bilgi erişim hem daha hızlı, hem daha ekonomik olarak gerçekleşmektedir.

Hukuk alanındaki kaynakların (kanunların, mahkeme kararlarının, kitap ve makalelerin) hafıza güçleri sınırsız denilebilecek düzeyde olan elektronik beyinlere kaydedilerek her kademe hakim, avukat, yönetici ve araştırmacıların hizmetine sunulması elektronik ortamda istenen bilgiye tam metin erişimin yanı sıra büyük ölçüde, zaman, emek ve para tasarrufu sağlamaktadır.

Ayrıca, bu alandaki çalışmalar işletme, sektör ve ülke düzeyini de aşmakta, terminalleri birbirine bağlamak suretiyle oluşturulan bilgisayar ağları ile ülke çapında ve ülkeler arasında bilgi bankalarından yararlanmak mümkün olmaktadır. Hukuk alanında araştırmacının Türk ve yabancı hukuk kaynaklarına bilgisayarla ulaşabilmesinde en kolay yol ağların ağı olarak bilinen İnternet'ten faydalanmaktır. Hemen her ülkede değişik amaçlı büyük kütüphaneler kataloglarını İnternet'e bağlı bilgisayar ağlarına geçerek araştırmacıların incelemesine sunmaktadır.

Ülkemizde enformasyon alt yapı master planı çalışmalarının başladığı 1996 yılından önce de 1970'li yıllarda hukuk alanında siberetik, otomasyon, elektronik makineler, bilgisayarlar değerli çalışmalara konu olmuştur. Ülkemizde hukuk alanındaki gelişmeleri genel olarak iki başlık altında ele alabiliriz.

1) Kamu kesimindeki gelişmeler :

- Adalet Bakanlığı'nda adli sicil işlerinde bilgisayara geçilmesi.
- Yargıtay ve Danıştay'da bilgi bankaları oluşturulması, kararların bilgisayarda yazılması.
- Odalar Birliği içinde ticaret sicili işlemlerinde otomasyona geçilmesi.
- Sanayi ve Ticaret Bakanlığı içinde sermaye şirketleri konusunda otomasyona geçilmesi.
- Maliye Bakanlığı Baş Hukuk Müşavirliği ve Muhakemat Genel Müdürlüğü'nde hukuk bilişim sisteminin kurulması.

- Başkent Üniversitesi'nde hukuk veri tabanı hazırlama alışmaları.
- Başbakanlık'ta Mevzuat Bilgi Sistemi (MBS) 1 Haziran 1995 tarihinden itibaren Resmi Gazete'de yayımlanmış bütün kanun, kanun hükümünde kararname, tüzük ve Bakanlar Kurulu kararları ile yürürlüğe giren yönetmeliklerle ilgili gelişmeleri belli bir ücret karşılığında günü gününe bilgisayardan takip imkanı sağlamıştır. Böylece Resmi Gazete'ye abone olarak posta yolu ile temin etmek gerekmemekte, özellikle yürürlükte olan metne kolaylıkla erişmek mümkün olabilmektedir.

2) zel kesimdeki gelişmeler:

Özel kesim hukuk kaynaklarını bilgisayar ortamında disket, Compact Disc veya evrimii olarak sunmak amacıyla, yoğun bir çalışma ve rekabet sonucu, araştırcılara geniş imkan ve kolaylıklar sağlanmıştır.

- İzmirden Martı Yazılım Ticaret ve Sanayi A.ř. 'nin yargımatik, cezamatik, srematik programlarına isteyen hukukçular abone olabilmekte, bu firma ayrıca Mazete adlı aylık bir dergi yayınlamaktadır.

- Ankara'daki Ajans Tba'nın Mevzuatbak'ında a) kanun, kanun hükümünde kararname, tüzük ve yönetmelikler güncelleştirilmiş olarak T.C. yasal paketi şeklinde, b) Yargıtay ve Danıştay Kararları ise ayrı paket halinde sunulmaktadır.

- İstanbul'daki Lebib-Yalkın Yayınları ve Basım İşleri A.ř. 'nin Mevzuat Bilgi Bankası'nda (Mevbank) tüm mevzuat (kanun, kanun hükümünde kararname, tüzük, yönetmelikler) 39 ana konuda kllyat olarak veya ekonomik özel paketler olarak sunulmaktadır.

- İstanbul Barosu'nun Yargıtay Kararları Bilgisayar Programı bulunmaktadır.

- İstanbul Hukuk Programları Ltd. şti. 1989'da Yargıtay Kararları Bilgisayar Programı'nı hazırlamaya başlamış ve 300.000 Yargıtay Kararı arasından 40.000'ni seçerek karşı oylarla birlikte tam metin olarak bilgisayara yüklemiştir. "Büro-Hukuk Büroları Otomasyonu" ile hukuk bürolarına dosya ve yazışma işlerinde önemli bir kolaylık sağlamıştır (Karayalçın, 2001: 80-83).

Ayrıca tüm bu çalışmalar dışında "Kazancı Hukuk Sitesi", "Yetkin Hukuk Sitesi", "Türk Hukuk Sitesi", "İdeal Hukuk" gibi çok sayıda hukuk sitesi oluşturulmuştur.

Kaynaklar

Danıştay Kanunu (1982). http://www.danistay.gov.tr/danistay_kanunu.htm

Hırş, Ernst E. (1948). **Pratik Hukukta Metot**. 2. bs. Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi.

Karayalçın, Yaşar. (2001). **Hukukda ğretim - Kaynaklar – Metod Problem özme**. Gnş. 5. bs. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü.

Karayalçın, Yaşar. (1977). "Anayasa Kararlar Dizini". **Ankara Barosu Dergisi** (1): 245 – 247.

Tonta, Yaşar. (2000). "Elektronik Yayıncılıkta Son Gelişmeler". **Bilgi Dünyası** 1 (1): 89-123.

Utku, Müfit. (1997). "nsz". **Yargıtay Kararları Dergisi Kılavuzu** içinde (3 - 5). Ankara: Yargıtay Yayınları.

Ülgen, İsmail Hakkı. (1971). "nsz". **Danıştay Dergisi** 3 (1):1.